

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Slobeend (*Anas clypeata*) A056

1. Status

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De slobeend is een middelgrote eend met een bont kleurpatroon, het mannetje heeft een donkergroene kop, witte borst en kastanjebruine flanken. Beide geslachten hebben een opvallend verbrede snavel. In Nederland is de soort het hele jaar door aanwezig. Het aantal broedparen werd in 1998-2000 geschat op 8000-9000, iets lager dan in 1970-1980), dus een aanzienlijk deel van de totale aantallen in Nederland. De in ons land overwinterende vogels komen vooral uit Rusland en Scandinavië. Een deel daarvan, mogelijk met een deel van onze broedvogels, gaat verder richting Frankrijk. Het seizoensverloop vertoont min of meer het patroon van een doortrekker, met hoge aantallen in september t/m november en in maart en april, en veel lagere aantallen in december t/m februari.

De slobeend is een grondeleend die niet of nauwelijks duikt en als zodanig gebonden is aan ondiepten, oevergebieden en aangrenzende landbouwgebieden.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de slobeendpopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' ongunstig. De broedgebieden van de in de Europese Unie verblijvende slobeenden liggen in de boreale en gematigde delen van West-Siberië en Europa; in West-Europa van Finland en IJsland tot in Frankrijk en zeer lokaal in Spanje. De overwinteringsgebieden liggen in de gematigde en zuidelijke delen van Eurazië en in Noord en Midden-Afrika. Bij de slobeend worden zes populaties onderscheiden. De voor Nederland relevante NW- en Centraal-Europese winterpopulatie wordt geschat op 40.000 vogels. Hiervan verblijft 63% in Nederland.

3. Ecologische vereisten

Leefgebied: De slobeend komt voornamelijk op zoet water voor. De soort mijdt grote estuaria en het intergetijdengebied. De voedselhabitat bestaat uit zoetwatermoerassen, natte natuurgebieden, rivierarmen, plassen en meren. De slobeend foerageert bij voorkeur in ondiepere bochten en andere beschutte waterpartijen. Concentraties van ruiende vogels worden eveneens in op zulke plekken aangetroffen. De brede spatelvormige snavel van de slobeend is speciaal aangepast op het filteren van het wateroppervlak en/of dunne sliblagen om kleine diertjes en zaden te bemachtigen.

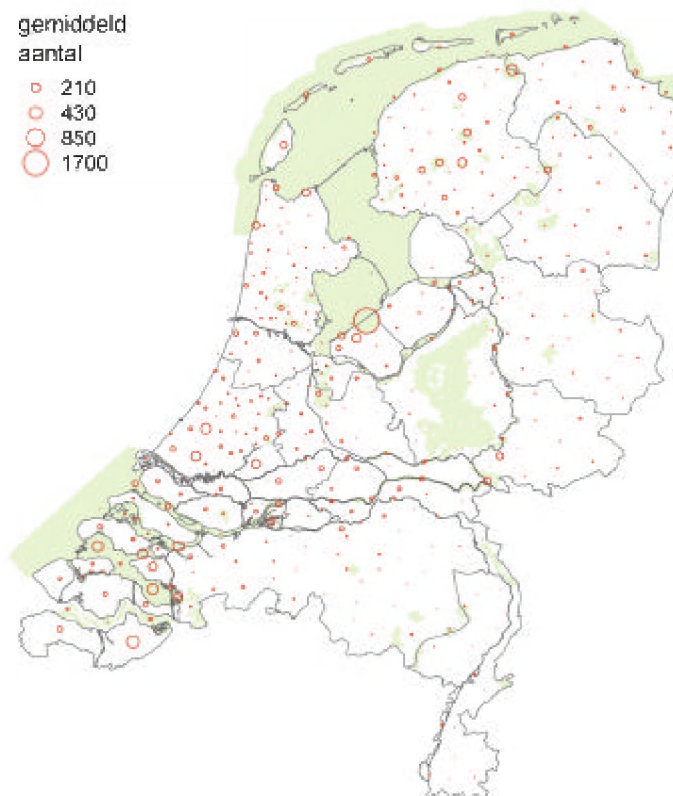
Voedsel: De slobeend eet een grote verscheidenheid aan voedsel, maar is gespecialiseerd in watervlooiën en ander zoöplankton. Daarnaast foerageert de soort op kleine (zoetwater)mollusken, insecten en hun larven, maar ook op zaden en plantenresten.

Rust: In de late zomer maken slobeenden de slagpenrui door, waarbij voldoende rust belangrijk is. Voor een deel verzamelen ze zich dan in zoetwatermoerassen die beperkt toegankelijk zijn. De soort is gevoelig voor waterrecreatie en heeft een verstoringafstand van circa 300 meter ten opzichte van watersporters. Waterrecreatie kan daarmee van invloed zijn op de aantallen en de verspreiding van slobeenden, evenals de opstelling van windturbines op de waterkant. Aangezien slobeenden profiteren van hoge dichtheden aan zoöplankton kan een sterke vermesting van

ondiepe wateren, met als gevolg massale algenbloei, een storende invloed hebben op de voedselbeschikbaarheid.

4. Huidig voorkomen

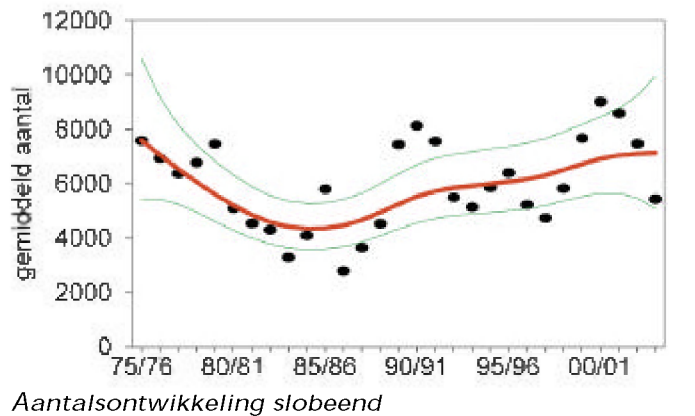
De slobbeend komt als niet-broedvogel in heel laag Nederland voor, met een opvallende concentratie in de Oostvaardersplassen die vaak meer dan een derde van het landelijke aantal omvat.

Verspreidingskaart slobbeend

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: De aantallen van de slobbeend in Nederland vertonen veel schommelingen, waarbij het patroon opvallend veel overeenkomst vertoont met dat van de wintertaling. Een maximum aantal rond 1990 werd gevolgd door een dal rond 1995 en een herstel in de laatste paar jaren.

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de slobbeend is sinds 1981 (1981-2003) stabiel. Over de meest recente periode 1995-2003 kon door fluctuaties de trend niet goed bepaald worden.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

Bij de slobbeend is sprake van de combinatie van een stabiele Europese populatie en sterke fluctuaties in de in Nederland overwinterende aantallen. Behoud van de huidige situatie volstaat in ons land, te vertalen in een minimum van 20% van de internationale populatie op grond van het vijfjarig gemiddeld seizoensmaximum en/of een vijfjarig gemiddeld seizoensaantal van 6000 vogels (juli t/m juni).

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Bij verdergaande verbetering van de waterkwaliteit en natuurontwikkeling zijn de perspectieven voor de slobbeend waarschijnlijk gunstig.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5750 vogels (seizoensgemiddelde). Enige afname als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen is aanvaardbaar.

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud van de huidige situatie volstaat.

Oordeel: gunstig

De staat van instandhouding van de populatie is in 1981 als ongunstig beschouwd als gevolg van een negatieve trend op dat moment. De staat van instandhouding in 2004 was gunstig door een opwaartse tendens aan het eind van de periode, resulterend in iets hogere aantallen dan in 1981.

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Populatie	matig ongunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	matig ongunstig	gunstig

6. Bronnen

- Noordhuis R. 1997. Watervogels en waterplanten in de randmeren. *Limosa* 69: 26-27.
- Noordhuis R., van Roomen M., Zollinger R., Tempel J. & Bouw W. 1997. Watervogels in de Randmeren: recente ontwikkelingen in een historisch perspectief. *De Levende Natuur* 98: 25-34.